

جایگاه مجلات علمی کشور در پایگاه‌های اطلاعاتی: مورد مطالعه نشریات کشاورزی و منابع طبیعی

غلامحسین زمانی*

استاد بخش ترویج و کشاورزی،
دانشگاه شیراز

ظاهر عزیزی خالخیلی^۱

دانشجوی دکتری ترویج و کشاورزی،
دانشگاه شیراز

دریافت: ۱۳۸۸/۱۱/۰۹ | پذیرش: ۱۳۸۹/۰۵/۳۰

فصلنامه علمی پژوهشی
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
شاپا (چاپی) ۵۲۰۶-۱۷۳۵
شاپا (الکترونیکی) ۵۵۸۳-۲۰۰۸
نمایه در LISA، SCOPUS و ISC
<http://jst.irandoc.ac.ir>
دوره ۲۶ | شماره ۴ | صص ۸۰۳-۸۲۳
تابستان ۱۳۹۰

نوع مقاله: پژوهشی

*zamani@shirazu.ac.ir
1. tazizi@shirazu.ac.ir

چکیده: نتایج تحقیقات و تولیدات علمی که از طریق نشریات به دست کاربران مختلف می‌رسد عاملی مؤثر در توسعه کشور است. همچنین، نشریات نقش بسیار مهمی در رشد و پیشرفت رشته‌های علمی دارند و از ملاک‌های ارزیابی وضعیت رشته‌های علمی مختلف هستند. توجه به کیفیت و کمیت مجلاتی که در کشور منتشر می‌شوند مبنایی برای برنامه‌ریزی ارتقاء رشته‌های دانشگاهی نیز تلقی می‌گردد. این تحقیق با استفاده از روش توصیفی - تطبیقی و با هدف بررسی تعداد مجلات علمی که در رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی در ایران منتشر می‌شود و وضعیت نمایه‌شدن آنها در پایگاه‌های اطلاعاتی مختلف و رتبه‌بندی رشته‌ها و همچنین ناشران مجلات علمی مختلف انجام شده است. در پایان بر اساس نتایج تحقیق، توصیه‌های عملی برای ارتقاء جایگاه مجلات علمی کشور، به‌طور عام و نشریات کشاورزی و منابع طبیعی ایران، به‌طور خاص ارائه شده است.

کلیدواژه‌ها: مجلات علمی، کشاورزی و منابع طبیعی، علم‌سنجی، ایران

۱. مقدمه

نتایج تحقیقات و تولیدات علمی از طریق نشریات به دست کاربران از گروه‌های مختلف محققان و کارشناسان و کشاورزان می‌رسد. به همین دلیل، نشریات نقش مهمی در توسعه علمی به‌عهدده داشته و همواره مورد توجه بوده‌اند. این توجه با اعطای امتیاز برای ارتقاء به صاحبان اثر و حمایت‌های متنوع از جمله ایجاد رقابت سازنده بین مجلات دنبال می‌شود.

مطبوعات، به‌طور عام، در دنیای کنونی از معیارها و شاخص‌های توسعه فرهنگی-اجتماعی هر ملتی به حساب می‌آیند. نشریات علمی و تخصصی وسیله‌ای برای توزیع و انباشت و همچنین تولید داده‌ها و اطلاعات علمی است و برای گسترش و شکوفائی و پیشرفت همه‌جانبه علم، نقش حیاتی و اساسی دارند (زکی ۱۳۸۷). مجلات علمی، ابزار اصلی برای توسعه و پیشرفت علم بوده‌اند و می‌توانند در آموزش مستمر، ارتقای تحقیقات، تحریک تفکر، و انتشار فعالیت‌های علمی نقش داشته باشند (Ciger 2003). کمیسیون اتحادیه اروپا این امر را مورد تأکید قرار داده و معتقد است که مجلات علمی، نقش دوگانه تأیید و انتشار دانش را داشته است و این امر در بایگانی کردن دانش برای تضمین دسترسی دائمی به آن نقش آفرین است (European Commission 2006).

علم‌سنجی، در عمل، بیشتر با استفاده از کتاب‌سنجی^۱ انجام می‌شود که اندازه‌گیری انتشارات^۲ (علمی) است (Reddy and Maheshkumar 2006). در بین محققان علمی این توافق وجود دارد که برای پیشرفت دانش علمی، انجام تحقیقات کتابشناسی^۳ برای تعیین وضعیت دانش و شکاف‌های تحقیقاتی که ممکن است وجود داشته باشد و فرصت‌های تولید دانش جدید، ضروری است. از سوی دیگر، ویلاس، ماسدو-سورس، و روسو معتقدند که مجلات علمی، ابزار اصلی تحقیقات کتابشناسی و انتشار تحقیقات علمی هستند و با ارائه نتایج عمده تحقیقات، ورودی‌های پژوهش‌های جدید را نیز فراهم می‌کنند (Villas, Macedo-Soares, and Russo 2008).

مقاله‌های منتشر شده در مجله‌های تخصصی و فنی به خاطر تازگی، کوتاه بودن مطالب، سرعت انتقال مطالب، ارزان‌تر بودن، تحلیل‌های بسیار دقیق از موضوع‌های پیچیده علمی و فنی، چاپ و توزیع سریع‌تر، دسترسی آسان‌تر، معرفی آخرین پژوهش‌ها، انتقادات و بررسی‌های اهل فن، تنوع مطالب و شکل ارائه، و گاه زبان و بیان سهل‌تر، به‌طور معمول، برای پژوهشگران جذابیت بیشتری دارند و از نظر پژوهش نیز نسبت به کتاب‌های علمی کاربرد بیشتری دارند (محمودی و اخوتی ۱۳۸۷ به نقل از سلطانی).

عادت‌های تحقیقی دانشجویان و پژوهشگران نیز تغییر پیدا کرده و دسترسی الکترونیکی به‌عنوان ابزار ترجیحی برای به‌دست آوردن مواد تحقیقی در آمده است. در این راستا، بررسی‌ها

1. Bibliometrics

2. Publication

3. Bibliographical

حاکمی از آن است که در دهه گذشته مجلات الکترونیک از حالت در دسترس بودن^۱، به حالت ترجیحی^۲ در بسیاری از رشته‌ها در آمده است (Brazzeal and Powers 2007).

هرچند با پیشرفت فناوری اطلاعات، دسترسی به مجلات از طریق اینترنت راحت تر شده است، به خاطر افزایش دائمی هزینه‌های آن، برای همه مؤسسات امکان دسترسی به تمامی آنها یا حتی بیشتر آنها میسر نیست (Kennan and Wilson 2006). قیمت مجلات علمی در ۳۰ سال گذشته به طور پیوسته افزایش یافته است، به طوری که بین سال‌های ۱۹۷۵ تا ۱۹۹۵ این افزایش ۲۰۰ تا ۳۰۰ درصد بالاتر از تورم اقتصادی بوده است (European Commission 2006). برخلاف انتظار، واکاوی مجلات علمی کشور هند نشان داد که بین قیمت و ضریب تأثیر هر مجله همبستگی وجود ندارد و به عبارت دیگر، بالاتر بودن قیمت مجلات دلیل بر ضریب تأثیر (IF)^۳ بالاتر مجلات یا استفاده بیشتر از مجلات و اعتبار بیشتر آنها نبوده است (گلینی مقدم ۱۳۸۶).

برای توسعه رقابت و به منظور افزایش کیفیت مدتهاست که مجلات ارزشیابی و به انواع مختلفی تقسیم و براساس تولیدات علمی نویسندگان و مؤسسات علمی و حتی کشورها رتبه‌بندی می‌گردند. برخی از محققان، به طور معمول، به دنبال آن هستند که با رتبه‌بندی مجلات، دسترسی به اطلاعات مطلوب را راحت تر سازند (Villas, Macedo-Soares, and Russo 2008).

الگوها و فنون مختلفی در علم سنجی برای ارزشیابی و رتبه‌بندی مجلات علمی به کار گرفته می‌شود که یکی از آنها نمایه‌شدن مجلات در پایگاه‌های اطلاعاتی است. امروزه، نمایه‌سازی توسعه فراوانی یافته و جنبه‌های اقتصادی و حتی سیاسی مثبت و منفی گسترده‌ای را به دنبال داشته است. سازمان‌ها و مؤسسات و حتی شرکت‌های خصوصی و یا دولتی متعددی در دنیا کار نمایه‌سازی را و در بعضی موارد، همراه با سایر خدمات با کیفیت‌های مختلف و شرایط گوناگونی انجام می‌دهند. دفتر ارزیابی مجلات علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، به مجلات منتشر شده ایران پس از ارزیابی بر حسب کیفیت و امتیازات به دست آمده، درجات علمی - پژوهشی یا علمی - ترویجی اعطا می‌کند و مجلاتی که نتوانند امتیاز لازم برای به دست آوردن این درجات را به دست آورند، مورد تأیید علمی قرار نمی‌دهد.

مجلات کشاورزی و منابع طبیعی در ایران توسط دانشگاه‌ها، به صورت جامع (یعنی چاپ مقالات تمام رشته‌ها و گرایش‌های کشاورزی و منابع طبیعی) و توسط برخی از وزارتخانه‌ها مانند کشاورزی و جهاد سازندگی سابق (وزارت جهاد کشاورزی فعلی) به صورت تخصصی‌تر، منتشر می‌شوند.

چند سالی است که پس از رونق گرفتن انجمن‌های علمی و سیاست وزارت علوم مبنی بر

1. Acceptable format

2. Preferred format

3. Impact factor

تخصصی تر کردن مجلات علمی، تعدادی از مجلات به صورت چندرشته‌ای و حتی تخصصی و ویژه در زمینه‌ای خاص منتشر می‌گردد. این حرکت نشانگر توسعه و پیشرفت علمی است و در این تحقیق این شرایط نیز مد نظر قرار گرفته است.

با توجه به اهمیت بیان شده مجلات علمی و کمبود مطالعه‌ای که به صورت اختصاصی به مجلات کشاورزی و منابع طبیعی در ایران پرداخته باشد، این تحقیق با هدف بررسی وضعیت مجلات علمی که در رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی در ایران منتشر می‌شود و وضعیت نمایه‌شدن آنها در پایگاه‌های اطلاعاتی مختلف و رتبه‌بندی رشته‌ها و ناشران مختلف آنها طراحی و انجام شد.

۲. پیشینه نوشته‌ها

همان‌طور که اشاره شد در ایران تحقیقی که به صورت اختصاصی به مجلات کشاورزی و منابع طبیعی و وضعیت نمایه‌شدن این مجلات پرداخته باشد، مشاهده نشده است. در این قسمت، برخی از نتایج مطالعات داخلی و خارجی مرتبط با موضوع تحقیق ارائه می‌گردد.

اسلافر^۱ در تحقیقی به این سؤال‌ها می‌پردازد که آیا دانشمندان علوم زراعی^۱ باید در انتخاب مجله برای انتشار مقالات خود به ضریب تأثیر (IF) مجله توجه کنند؟ آیا مجله‌ای که ضریب تأثیر بالاتری دارد رسانه^۲ بهتری برای انتشار یافته‌ها است و میزان استناد به مقاله فرد در آن بیشتر خواهد بود؟ وی بیان می‌کند که به نظر می‌رسد ضریب تأثیر (IF)، فقط موقعی ممکن است معیار باارزشی در انتخاب گروه ایده‌آل مجله برای انتشار بهترین مقالات فرد باشد که مقایسه مجلات در درون یک گروه مشابه^۳ صورت گیرد (به‌عنوان مثال، گروه کشاورزی^۴). اما، این منطق زمانی که به‌عنوان معیاری برای انتخاب مجله از میان مجلاتی فراتر از زمینه کشاورزی^۵ و شامل تمام مجلات علوم گیاهی^۶ باشد، کارایی ندارد (Slafer 2008).

سیگر اشاره می‌کند چون تعداد مؤلفان و مجلات در رشته‌های مختلف، خیلی متغیر هستند، این موضوع روی سطح و میزان ارجاعات تأثیرگذار است. وی معتقد است که رشته‌هایی مثل ریاضیات در مقایسه با بیوتکنولوژی و ژنتیک تعداد کمتری مقاله دارند، ولی ما به تحقیقاتی کمتر که با دلائلی درست‌تر و بهتر انجام شوند، نیاز داریم (Ciger 2003).

ملک‌محمدی در تحقیقی به بررسی توسعه تاریخی مجلات علمی کشاورزی و منابع طبیعی منتشر شده به‌وسیله نهادهای علمی دولتی^۷ در ایران می‌پردازد. برای این منظور، ۲۹۶۱ مقاله منتشر شده را از سال ۱۹۰۵ تا ۲۰۰۳ در مجلات کشاورزی و منابع طبیعی مورد بررسی قرار می‌دهد.

1. Crop scientists

2. Vehicle

3. Same category

4. Agronomy/agriculture

5. agronomy/agriculture fields

6. Fundamental plant science

7. Public academic institutions

نتایج تحقیق وی نشان داد که کمتر از ۵ درصد مقالات، تحقیقات کیفی بوده و چارچوب نظری داشته و بیش از ۹۵ درصد مقالات کمی بوده است. از لحاظ موضوعی، بالاترین سطح، مربوط به زراعت و اصلاح نباتات با ۳۱/۶۸ درصد و کمترین آن مربوط به ترویج و آموزش کشاورزی با ۲/۰۸ درصد بوده است (Malek Mohammadi 2008).

یالپانی، حیدری، و مهرداد با بررسی مجلات علوم اجتماعی در ایران بیان می‌کنند در مقابل افزایش سریع تعداد نشریات ایرانی در علوم طبیعی که توسط ISI پوشش داده می‌شود، نشریات در زمینه علوم اجتماعی و هنر و علوم انسانی عقب مانده‌اند (Yalpani, Heydari, and Mehrdad, no date).

عصاره و ویلسون طی تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که بین سال‌های ۱۹۹۵ تا ۱۹۹۹ حدود ۸/۹ درصد مقالات علمی منتشرشده ایرانیان در پایگاه SCI (از ISI) مربوط به کشاورزی و رشته‌های مربوط بوده است (Osareh and Wilson 2002).

عقیلی و همکاران (۱۳۸۶) با انجام تحقیقی بیان می‌کنند پژوهشگران از مقالات منتشرشده فارسی کمتر استفاده می‌کنند که علت آن می‌تواند به دلیل مشکلات دسترسی به بانک اطلاعاتی جامع و روزآمد در زمینه مربوط، همچنین عدم نگارش صحیح و ترتیب بیان منابع مقالات توسط نویسندگان باشد. عواملی مثل عدم تجانس زبان مادری و زبان علمی و در دسترس نبودن اصل منابع در ایران و عدم آگاهی نویسندگان به اهمیت بیان صحیح منابع باعث شده است آوردن منابع در مجلات علمی و پژوهشی کیفیت خوبی نداشته باشد (عزیزی و همکاران ۱۳۸۰). هر مجله علمی نیاز به داوران با دانشی دارد که بتوانند و مایل باشند برای بررسی مقاله‌ها وقت کافی بگذارند و بخواهند دانش خود را برای ارتقاء عملکرد نویسندگان مقاله به او انتقال دهند و در داوری مقاله رعایت نکات اخلاقی را ضروری بدانند (شعبانی ۱۳۸۵).

مرور پیشینه تحقیق نشان می‌دهد که تحقیقی جامع بر وضعیت مجلات رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی ایران صورت نگرفته است، بنابراین ضرورت داشت جهت تبیین این مهم این پروژه تحقیقاتی انجام شود و نتیجه آن در این نوشتار عرضه گردد.

سؤالات تحقیق که در این پژوهش مورد واکاوی قرار گرفتند عبارتند از:

- مجلات علمی در زمینه‌های کشاورزی و منابع طبیعی در ایران کدامند؟
- هر کدام از مجلات کشاورزی و منابع طبیعی دارای چه درجه‌ای است؟
- هر کدام از مجلات کشاورزی و منابع طبیعی در کدامیک از پایگاه‌های اطلاعاتی عمده نمایه می‌شود؟
- رتبه‌بندی مجلات کشاورزی و منابع طبیعی براساس رشته‌های مختلف کشاورزی و منابع طبیعی چگونه است؟
- رتبه‌بندی ناشران مجلات کشاورزی و منابع طبیعی به چه صورت است؟

۳. روش تحقیق

در این مطالعه، از روش تحقیق توصیفی- تطبیقی برای مقایسه مجلات علمی کشاورزی و منابع طبیعی ایران استفاده گردید. بدین ترتیب که از بین پایگاه‌های اطلاعاتی عمده‌ای که مجلات داخلی ایران را نمایه می‌کنند، پایگاه‌های SCI از مؤسسه ISI و پایگاه CAB Abstract از سازمان بین‌المللی FAO انتخاب شدند. دلایل انتخاب این دو پایگاه این است که پایگاه SCI (از ISI) با نمایه کردن حدود ۸۰۰۰ مجله و محاسبات استنادها و غیره شهرت فراوانی (در علوم پایه، به‌ویژه در شیمی) یافته است و مجلات کشاورزی و منابع طبیعی که به‌صورت انگلیسی منتشر می‌گردند، تعدادی که ضوابط اولیه را داشته‌اند در SCI نیز نمایه می‌گردند. یکی از پایگاه‌های بسیار جامع و مهم در زمینه کشاورزی و منابع طبیعی که بالغ بر ۹۰۰۰ مجله و مدارک علمی را نمایه می‌نماید، پایگاه CAB Abstract است. در این پایگاه، مجلات داخلی که دارای چکیده انگلیسی باشند نیز امکان نمایه شدن را دارند (زمانی، عزیزی‌خالخیلی، و حیاتی ۱۳۸۷).

کاوازاکی در تحقیقی به‌منظور تعیین جامع‌ترین پایگاه اطلاعاتی در زمینه کشاورزی ۷ پایگاه اطلاعاتی را که در زمینه کشاورزی تمرکز داشتند، مقایسه کرد. همان‌گونه که جدول ۱ نشان می‌دهد از کل ۵۴۲ مجله عمده کشاورزی^۱ برگزیده شده، پایگاه CAB، ۴۹۹ مورد (۹۲/۱ درصد) و بعد از آن پایگاه WoS (از مؤسسه ISI) ۴۰۲ مورد (۷۳/۹ درصد) را پوشش می‌دهد. برخی از مجلات ممکن است فقط توسط یک پایگاه نمایه شوند. به‌عنوان مثال، در بین پایگاه‌های اشاره شده، ۴۱ نشریه فقط در پایگاه CAB نمایه شده است و پایگاه‌های بعدی با ۱۰ و ۲ رکورد مربوط به WoS و Biosis است و برای بقیه پایگاه‌ها نیز موردی بیان نشده است. بنابراین، پایگاه CAB برای مجلات کشاورزی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (Kawasaki 2004).

جدول ۱. تعداد مجلات عمده کشاورزی نمایه شده در هر یک از پایگاه‌های مهم

نام پایگاه	تعداد مجلات تحت پوشش از ۵۴۲ مجله	درصد مجلات تحت پوشش	تعداد مجلات نمایه شده در هر پایگاه
Agricola	۲۵۹	۴۷/۶	۰
Agris	۳۴۰	۶۲/۷	۰
BAI	۱۱۶	۲۱/۳	۰
Biosis	۳۱۱	۵۷/۲	۲
CAB	۴۹۹	۹۲/۱	۴۱
CSA	۲۱۹	۴۰/۳	۰
WoS	۴۰۲	۷۳/۹	۱۰
Other	۲۴	۴/۴	۲۴

1. Primary agricultural journals

همچنین، از پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی کشور، پایگاه ISC ایران که توسط مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری جمهوری اسلامی ایران اداره می‌شود و پایگاه اطلاعاتی SID جهاد دانشگاهی انتخاب شدند. این تحقیق با توصیه گروه کشاورزی فرهنگستان علوم تأکید خود را بر دو پایگاه SCI و CAB قرار داد و امید است با برنامه‌های خوبی که پایگاه ISC ایران و SID دنبال می‌کنند، در آینده یک پایگاه جامع و پاسخگوی داخلی ایجاد شود و از برنامه‌ها و تولیدات آنها برای مطالعات علم‌سنجی استفاده گردد.

گروه تحقیق برای نمایه‌شدن مجلات در هر کدام از پایگاه‌های ISI SCI، CAB، ISC ایران، SID جهاد دانشگاهی، به ترتیب امتیازات ۷، ۵، ۴، و ۲ را در نظر گرفت و برای درجه علمی مجلات نیز امتیاز ۱ و ۳ و ۵ به ترتیب برای مجلات علمی - ترویجی و علمی - پژوهشی و مجلات ایرانی به زبان لاتین منظور نمود. مجلاتی که به طور مستقل، در رشته‌ای یا زمینه‌ای خاص منتشر می‌شوند از ۳ امتیاز ویژه نیز برخوردار شدند و به مجلاتی که توسط انجمن‌های علمی منتشر می‌شوند ۲ امتیاز اضافه گردید، زیرا نظارت متخصصان و حساسیت آنها در توسعه علمی از ارزش‌هایی است که باید مورد تأکید و ترغیب قرار گیرد. بر این اساس، امتیاز کسب‌شده برای هر مجله، محاسبه و بر اساس آن، امتیاز هر کدام از رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی و همچنین هر کدام از ناشران، تعیین و رتبه‌بندی آنها انجام شد.

۴. نتایج

۴-۱. فهرست مجلات کشاورزی و منابع طبیعی ایران

فهرست مهمترین مجلات کشاورزی و منابع طبیعی ایران که تا سال ۱۳۸۷ توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ارزیابی و درجه علمی-پژوهشی کسب کرده‌اند، در جدول ۲ ارائه گردیده است. در این تحقیق، مشخص شد که در گروه کشاورزی و منابع طبیعی فقط مجلات علمی-پژوهشی مطرح و ارزیابی شده و درجه دریافت کرده‌اند، به عبارت دیگر هیچ مجله علمی-ترویجی برای این گروه ثبت نگردیده است. در حالی که برای سایر گروه‌ها (پزشکی، مهندسی، علوم انسانی، هنر، ...)، برای هر دو درجه علمی-پژوهشی و علمی-ترویجی، تعدادی مجله بررسی و پس از کسب امتیاز، ثبت شده است. همان‌گونه که جدول ۲ نشان می‌دهد، تعداد ۵۳ مجله علمی-پژوهشی در ایران منتشر می‌شود که از این تعداد ۱۱ مجله به زبان انگلیسی است. لازم به یادآوری است که برخی مجلات ایرانی در پایگاه CAB Abstract نمایه می‌شوند، ولی مجله فارسی با آن اسم موجود نیست و ممکن است عنوان انگلیسی مجله با عنوان فارسی مطابقت نداشته باشد. از طرفی، ممکن است این مجلات در یک شماره دارای مقالات فارسی و لاتین باشند و یا برخی شماره‌ها فارسی و برخی به لاتین منتشر شوند.

۴-۲. نمایه مجلات در پایگاه‌های اطلاعاتی

جدول ۲، امتیاز نمایه‌شدن مجلات کشاورزی و منابع طبیعی ایران را نشان می‌دهد. بر این

اساس مجلات:

Iranian Journal of Fisheries Sciences,
Journal of Entomological Society of Iran

که در هر چهار پایگاه CAB Abstract, SID, ISC و SCI نمایه می‌شوند با ۱۸ امتیاز در صدر

قرار می‌گیرند و بعد از آنها مجلات زیر هر کدام با ۱۲ امتیاز در رتبه بعد قرار می‌گیرند:

Applied Entomology and Phytopatology
International Journal of Environmental Science & Technology
Iranian Biomedical Journal
Iranian Journal of Biotechnology
Iranian Journal of Plant Pathology
Rostaniha

نتایج نشان می‌دهد که تعداد ۳۴ مجله کشاورزی و منابع طبیعی ایران (۵۹/۶۵٪) در پایگاه

بین‌المللی CAB، تعداد ۹ مجله (۱۵/۷۹٪) در پایگاه ISI، ۴۴ مجله (۷۷/۱۹ درصد) در پایگاه ISC

ایران، و ۴۲ مجله (۷۳/۶۸ درصد) در پایگاه SID جهاد دانشگاهی نمایه می‌گردند.

جدول ۲. امتیاز نمایه‌شدن مجلات کشاورزی و منابع طبیعی در پایگاه‌های اطلاعاتی

رتبه	نام مجله	درجه علمی	پایگاه‌های اطلاعاتی نمایه کننده				امتیاز نمایه*
			SID جهاد دانشگاهی	ISC ایران	CAB	(SCI) ISI	
۱	آبخیزداری	علمی-پژوهشی		√			۴
۲	آبیاری و زهکشی	علمی-پژوهشی		√			۴
۳	آفات و بیماری‌های گیاهی	علمی-پژوهشی	√	√			۶
۴	اقتصاد کشاورزی و توسعه	علمی-پژوهشی	√	√			۶
۵	اقتصاد و کشاورزی	علمی-پژوهشی	√	√			۶
۶	بیابان	علمی-پژوهشی	√	√	√		۱۱
۷	بیماری‌های گیاهی	علمی-پژوهشی	√	√			۶
۸	پژوهش کشاورزی	علمی-پژوهشی	√	√			۶
۹	پژوهش و سازندگی. در زراعت و باغبانی	علمی-پژوهشی	√	√	√		۱۱
۱۰	پژوهش و سازندگی. در علوم	علمی-پژوهشی	√	√	√		۱۱

←

ادامه جدول ۲. امتیاز نمایه‌شدن مجلات کشاورزی و منابع طبیعی در پایگاه‌های اطلاعاتی

رتبه	نام مجله	درجه علمی	پایگاه‌های اطلاعاتی نمایه‌کننده				امتیاز نمایه*
			(SCI) ISI	CAB	ISC ایران	SID جهاد دانشگاهی	
	دامی و شیلات						
۱۱	پژوهش و سازندگی. در منابع طبیعی	علمی-پژوهشی		√	√	√	
۱۲	پژوهش‌های زراعی ایران	علمی-پژوهشی			√	√	
۱۳	تحقیقات جنگل و صنوبر ایران	علمی-پژوهشی		√	√	√	
۱۴	تحقیقات ژنتیک و اصلاح گیاهان مرتعی و جنگلی ایران	علمی-پژوهشی		√	√	√	
۱۵	تحقیقات علوم چوب و کاغذ ایران	علمی-پژوهشی		√	√	√	
۱۶	تحقیقات گیاهان دارویی و معطر ایران	علمی-پژوهشی		√	√	√	
۱۷	تحقیقات مرتع و بیابان ایران	علمی-پژوهشی		√		√	
۱۸	دانش علف‌های هرز ایران	علمی-پژوهشی		√	√		
۱۹	دانش کشاورزی	علمی-پژوهشی		√	√	√	
۲۰	رستنیها	علمی-پژوهشی		√	√		
۲۱	روستا و توسعه	علمی-پژوهشی		√	√		
۲۲	ژنتیک نوین	علمی-پژوهشی		√	√		
۲۳	علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران	علمی-پژوهشی		√	√		
۲۴	علوم خاک و آب	علمی-پژوهشی		√	√		
۲۵	علوم کشاورزی	علمی-پژوهشی		√	√	√	
۲۶	علوم کشاورزی ایران	علمی-پژوهشی		√	√	√	
۲۷	علوم کشاورزی و منابع طبیعی	علمی-پژوهشی		√	√		
۲۸	علوم محیطی	علمی-پژوهشی		√	√		

←

ادامه جدول ۲. امتیاز نمایه‌شدن مجلات کشاورزی و منابع طبیعی در پایگاه‌های اطلاعاتی

رتبه	نام مجله	درجه علمی	پایگاه‌های اطلاعاتی نمایه‌کننده				امتیاز نمایه*
			(SCI) ISI	CAB	ISC ایران	SID جهاد دانشگاهی	
۲۹	علوم و صنایع کشاورزی	علمی-پژوهشی		√	√	√	
۳۰	علوم و فنون کشاورزی و منابع طبیعی	علمی-پژوهشی		√	√	√	
۳۱	گیاهان دارویی	علمی-پژوهشی				√	
۳۲	مجله تحقیقات مهندسی کشاورزی	علمی-پژوهشی			√	√	
۳۳	مجله چغندر قند	علمی-پژوهشی		√	√	√	
۳۴	مجله علمی شیلات ایران (فارسی)	علمی-پژوهشی		√	√	√	
۳۵	مجله علمی کشاورزی	علمی-پژوهشی			√	√	
۳۶	مجله علوم زراعی ایران	علمی-پژوهشی			√	√	
۳۷	مجله علوم و فنون باغبانی ایران	علمی-پژوهشی			√	√	
۳۸	مجله کشاورزی	علمی-پژوهشی			√	√	
۳۹	مجله گیاه‌شناسی ایران	علمی-پژوهشی		√	√	√	
۴۰	مرتع	علمی-پژوهشی			√		
۴۱	منابع طبیعی ایران	علمی-پژوهشی		√	√	√	
۴۲	نهال و بذر	علمی-پژوهشی		√	√	√	
۴۳	Applied Entomology and Physiopathology	علمی-پژوهشی	√				
۴۴	Caspian Journal of Environmental Science	-		√			
۴۵	International Journal of Environmental Research	-		√			
۴۶	International Journal of Environmental Science & Technology	علمی-پژوهشی	√				
۴۷	International Journal of Plant Production	-		√			

←

ادامه جدول ۲. امتیاز نمایه‌شدن مجلات کشاورزی و منابع طبیعی در پایگاه‌های اطلاعاتی

رتبه	نام مجله	درجه علمی	پایگاه‌های اطلاعاتی نمایه‌کننده				رتبه
			SID جهاد دانشگاهی	ISC ایران	CAB	(SCI) ISI	
۴۸	Iran Agricultural Research	علمی-پژوهشی	√	√	√	۱۱	
۴۹	Iranian Biomedical Journal	علمی-پژوهشی			√	۱۲	
۵۰	Iranian Journal of Biotechnology	علمی-پژوهشی			√	۱۲	
۵۱	Iranian Journal of Fisheries Sciences	علمی-پژوهشی	√	√	√	۱۸	
۵۲	Iranian Journal of Forest and Range Protection Research	-			√	۵	
۵۳	Iranian Journal of Plant Pathology	علمی-پژوهشی			√	۱۲	
۵۴	Journal of Agricultural Science and Technology	علمی-پژوهشی	√	√	√	۱۱	
۵۵	Journal of Entomological Society of Iran	علمی-پژوهشی	√	√	√	۱۸	
۵۶	Plant Pests & Diseases Research Institute Insect Taxonomy Research Department Publication	علمی-پژوهشی			√	۷	
۵۷	Rostaniha	علمی-پژوهشی			√	۱۲	

* امتیاز نمایه‌شدن در پایگاه‌ها: ۷ = SCI (ISI)؛ ۵ = CAB؛ ۴ = ISC ایران؛ ۴ = SID جهاد دانشگاهی = ۲

۳-۴. رتبه‌بندی مجلات بر اساس رشته‌های مختلف

جدول ۳، مجلات کشاورزی و منابع طبیعی را بر اساس امتیاز درجه علمی و امتیاز نمایه‌شدن به تفکیک رشته معرفی می‌کند. نتایج حاکی از آن است که پس از مجلاتی که به‌طور جامع تمام یا چند رشته را در بر می‌گیرند و بیشتر توسط دانشگاه‌ها منتشر می‌شوند، بالاترین امتیاز را رشته گیاه پزشکی کسب نموده و پس از آن از نظر نشانگر امتیاز نشر مجلات علمی رشته‌های زراعت، جنگلداری و محیط زیست، مرتع و آبخیزداری، شیلات، اقتصاد کشاورزی، ترویج و آموزش کشاورزی، بیوتکنولوژی، چوب و کاغذ، باغبانی، آبیاری، و آب و خاک قرار گرفته‌اند. در رشته‌های خاک‌شناسی، دامپروری، صنایع غذایی و ماشین‌های کشاورزی مجله اختصاصی منتشر نمی‌شود، بلکه همراه با مقالات سایر رشته‌ها در مجلات جامع دستاوردهای علمی خود را به چاپ می‌رسانند.

جدول ۳. توزیع و امتیازات مجلات علمی منتشر شده کشاورزی و منابع طبیعی بر حسب هر رشته

رتبه	مجموع امتیاز رشته	امتیاز نمایه	امتیاز مجله	درجه علمی	نام مجله	رشته
۱	۲۴۰	۶	۳	علمی-پژوهشی	پژوهش کشاورزی	جامع کشاورزی
		۱۱	۳	علمی-پژوهشی	پژوهش و سازندگی. در زراعت و باغبانی	
		۱۱	۳	علمی-پژوهشی	پژوهش و سازندگی. در علوم دامی و شیلات	
		۱۱	۳	علمی-پژوهشی	پژوهش و سازندگی. در منابع طبیعی	
		۱۱	۳	علمی-پژوهشی	دانش کشاورزی	
		۶	۳	علمی-پژوهشی	رستنی‌ها	
		۶	۵	علمی-پژوهشی	ژنتیک نوین	
		۱۱	۳	علمی-پژوهشی	علوم کشاورزی	
		۱۱	۳	علمی-پژوهشی	علوم کشاورزی ایران	
		۶	۳	علمی-پژوهشی	علوم کشاورزی و منابع طبیعی	
		۱۱	۳	علمی-پژوهشی	علوم و صنایع کشاورزی	
		۱۱	۳	علمی-پژوهشی	علوم و فنون کشاورزی و منابع طبیعی	
		۶	۳	علمی-پژوهشی	مجله تحقیقات مهندسی کشاورزی	
		۶	۳	علمی-پژوهشی	مجله علمی کشاورزی	
		۶	۳	علمی-پژوهشی	مجله کشاورزی	
		۱۱	۳	علمی-پژوهشی	منابع طبیعی ایران	
۱۱	۵	علمی-پژوهشی	Iran Agricultural Research			
۱۱	۵	علمی-پژوهشی	Journal of Agricultural Science and Technology			
۱۲	۵	علمی-پژوهشی	Rostaniha			
۱۲/۵	۱۲	۴	۸	علمی-پژوهشی	آبیاری و زهکشی	آبیاری
۷/۵	۲۶	۶	۶	علمی-پژوهشی	اقتصاد کشاورزی و توسعه	اقتصاد کشاورزی
		۶	۸	علمی-پژوهشی	اقتصاد و کشاورزی	
۷/۵	۲۶	۶	۶	علمی-پژوهشی	روستا و توسعه	ترویج و آموزش کشاورزی
		۶	۸	علمی-پژوهشی	علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران	
۱۱	۱۴	۶	۸	علمی-پژوهشی	مجله علوم و فنون باغبانی ایران	باغبانی

←

ادامه جدول ۳. توزیع و امتیازات مجلات علمی منتشر شده کشاورزی و منابع طبیعی بر حسب هر رشته

رتبه	مجموع امتیاز رشته	امتیاز نمایه	امتیاز مجله	درجه علمی	نام مجله	رشته
۴	۸۲	۱۱	۶	علمی-پژوهشی	تحقیقات جنگل و صنوبر ایران	جنگل‌داری و محیط زیست
		۱۱	۶	علمی-پژوهشی	مجله گیاه‌شناسی ایران	
		۶	۶	علمی-پژوهشی	علوم محیطی	
		۵	۳	-	Caspian Journal of Environmental Science	
		۵	۳	-	International Journal of Environmental Research	
		۱۲	۸	علمی-پژوهشی	International Journal of Environmental Science & Technology	
۱۰	۱۷	۱۱	۶	علمی-پژوهشی	تحقیقات علوم چوب و کاغذ ایران	چوب‌شناسی و صنایع چوب
۳	۱۱۰	۶	۶	علمی-پژوهشی	پژوهش‌های زراعی ایران	زراعت و اصلاح نباتات
		۱۱	۶	علمی-پژوهشی	تحقیقات گیاهان دارویی و معطر ایران	
		۹	۸	علمی-پژوهشی	دانش علف‌های هرز ایران	
		۲	۶	علمی-پژوهشی	گیاهان دارویی	
		۱۱	۶	علمی-پژوهشی	مجله چغندر قند	
		۶	۸	علمی-پژوهشی	مجله علوم زراعی ایران	
		۱۱	۶	علمی-پژوهشی	نهال و بذر	
		۵	۳	-	International Journal of Plant Production	
۶	۴۳	۱۱	۶	علمی-پژوهشی	مجله علمی شیلات ایران	شیلات
		۱۸	۸	علمی-پژوهشی	Iranian Journal of Fisheries Sciences	
۲	۱۲۹	۶	۶	علمی-پژوهشی	آفات و بیماری‌های گیاهی	گیاه‌پزشکی
		۶	۸	علمی-پژوهشی	بیماری‌های گیاهی	
		۱۲	۸	علمی-پژوهشی	Applied Entomology and Phytopatology	
		۱۲	۸	علمی-پژوهشی	Iranian Biomedical Journal	
		۱۲	۸	علمی-پژوهشی	Iranian Journal of Plant Pathology	
		۱۸	۱۰	علمی-پژوهشی	Journal of Entomological Society of Iran	
		۷	۸	علمی-پژوهشی	Plant Pests & Diseases Research Institute Insect Taxonomy Research Department Publication	

←

ادامه جدول ۳. توزیع و امتیازات مجلات علمی منتشر شده کشاورزی و منابع طبیعی بر حسب هر رشته

رشته	نام مجله	درجه علمی	امتیاز مجله*	امتیاز نمایه	مجموع امتیاز رشته	رتبه
مرتع و آبخیزداری	آبخیزداری	علمی-پژوهشی	۸	۴	۷۹	۵
	تحقیقات مرتع و بیابان ایران	علمی-پژوهشی	۶	۷		
	تحقیقات ژنتیک و اصلاح گیاهان مرتعی و جنگلی ایران	علمی-پژوهشی	۶	۱۱		
	بیابان	علمی-پژوهشی	۶	۱۱		
	مرتع	علمی-پژوهشی	۶	۴		
	Iranian Journal of Forest and Range Protection Research	-	۳	۵		
بیوتکنولوژی	Iranian Journal of Biotechnology	علمی-پژوهشی	۸	۱۲	۲۰	۹
آب و خاک	علوم خاک و آب	علمی-پژوهشی	۶	۶	۱۲	۱۲/۵

ارزش ۱، ۳، ۵ به ترتیب برای مجلات علمی-ترویجی و علمی-پژوهشی و مجلات ایرانی به زبان لاتین. مجلاتی که به طور مستقل در رشته‌ای یا زمینه‌ای خاص منتشر می‌شوند از ۳ امتیاز ویژه نیز برخوردار می‌گردند. مجلاتی که توسط انجمن‌های علمی منتشر می‌شوند ۲ امتیاز اضافه نیز دریافت می‌کنند، زیرا نظارت متخصصان و تحریک حساسیت آنان در توسعه علمی از ارزش‌هایی است که باید مورد تأکید و ترغیب قرار گیرد.

۴-۴. ناشران مجلات کشاورزی و منابع طبیعی ایران

نتایج مربوط به انتشار مجلات علمی توسط مؤسسات علمی و دانشگاه‌ها در جدول ۴ ارائه شده است. این جدول نشان می‌دهد که از ۵۷ مجله منتشر شده در رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی، تعداد ۲۶ مجله توسط مؤسسات وزارت جهاد کشاورزی و تعداد ۱۲ مجله توسط انجمن‌های علمی منتشر می‌شود که انجمن حشره‌شناسی بالاترین امتیاز را داراست. همچنین، ۱۹ مجله توسط دانشگاه‌ها منتشر می‌شود که دانشگاه تهران با انتشار ۵ مجله و کسب ۶۲ امتیاز در صدر و دانشگاه فردوسی مشهد با ۲ مجله و کسب ۲۶ امتیاز و دانشگاه‌های شیراز و تربیت مدرس هر کدام با انتشار یک مجله انگلیسی و کسب ۱۶ امتیاز در رتبه‌های بعدی جای می‌گیرند.

مجلات علمی رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی در ایران بیشتر توسط دانشگاه‌ها و به صورت جامع و از همه رشته‌ها و در وزارت جهاد کشاورزی بر حسب مؤسسه منتشرکننده اختصاصی تر منتشر می‌شوند. در سال‌های اخیر، پس از تأسیس و رونق انجمن‌های علمی، مجلات اختصاصی برخی از رشته‌ها توسط این نهادهای علمی نیز منتشر می‌شود که یک حرکت پیشرو و

نشانگر توسعه علمی کشور است. بنابراین، نشانگر انتشار مجلات علمی توسط مؤسسات علمی نشان می‌دهد که ۲۱/۰۵ و ۳۳/۳۳ و ۴۵/۶۱ درصد مجلات به ترتیب توسط انجمن‌های علمی و دانشگاه‌ها و وزارت جهاد کشاورزی منتشر می‌گردند و هنوز انتشار مجله‌ای به صورت مشترک مشاهده نشده است. این نکته نشانگر مناسبی است برای تخصصی‌تر کردن مجلات - با نظارت علمی انجمن‌ها و حمایت دانشگاه‌ها یا مؤسسات تحقیقاتی - که امید است در آینده مورد توجه قرار گیرد.

جدول ۴. توزیع فراوانی و امتیازات

مجلات علمی منتشر شده کشاورزی و منابع طبیعی بر حسب ناشران

رتبه	مجموع امتیاز ناشر	امتیاز نمایه	امتیاز مجله*	درجه علمی	نام مجله	ناشر (دانشگاه یا مؤسسه)
۲۰	۱۲	۴	۸	علمی-پژوهشی	آبخیزداری	انجمن آبخیزداری
۲۰	۱۲	۴	۸	علمی-پژوهشی	آبیاری و زهکشی	انجمن آبیاری و زهکشی
۲۰	۱۲	۴	۸	علمی-پژوهشی	اقتصاد و کشاورزی	انجمن علمی اقتصاد کشاورزی
۱۳	۱۴	۶	۸	علمی-پژوهشی	مجله علوم و فنون باغبانی ایران	انجمن باغبانی ایران
۱۳	۱۴	۶	۸	علمی-پژوهشی	بیماری‌های گیاهی	انجمن بیماری‌شناسی گیاهی
۱۳	۱۴	۶	۸	علمی-پژوهشی	علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران	انجمن علوم ترویج و آموزش کشاورزی
۱۳	۱۴	۶	۸	علمی-پژوهشی	مجله علوم زراعی ایران	انجمن علوم زراعت و اصلاح نباتات
۶	۱۷	۹	۸	علمی-پژوهشی	دانش علف‌های هرز ایران	انجمن علوم علف‌های هرز ایران
۱۳	۱۴	۶	۸	علمی-پژوهشی	ژنتیک نوین	انجمن ژنتیک ایران
۳	۲۸	۱۸	۱۰	علمی-پژوهشی	Journal of Entomological Society of Iran	انجمن حشره‌شناسی ایران
۲۰	۱۲	۴	۸	علمی-پژوهشی	مرتع	انجمن مرتعداری ایران
۵	۲۰	۱۲	۸	علمی-پژوهشی	Iranian Journal of Plant Pathology	Iranian Phytopathology Society

←

ادامه جدول ۴. توزیع فراوانی و امتیازات
مجلات علمی منتشر شده کشاورزی و منابع طبیعی بر حسب ناشران

رتبه	مجموع امتیاز ناشر	امتیاز نمایه	امتیاز مجله*	درجه علمی	نام مجله	ناشر (دانشگاه یا مؤسسه)
۲۵	۸	۲	۶	علمی-پژوهشی	گیاهان دارویی	جهاد دانشگاهی
۱۳	۱۴	۱۱	۳	علمی-پژوهشی	علوم کشاورزی	دانشگاه آزاد اسلامی
۱۳	۱۴	۱۱	۳	علمی-پژوهشی	دانش کشاورزی	دانشگاه تبریز
۷/۵	۱۶	۱۱	۵	علمی-پژوهشی	Journal of Agricultural Science and Technology	دانشگاه تربیت مدرس
۲	۶۲	۱۱	۶	علمی-پژوهشی	بیابان	دانشگاه تهران
		۱۱	۳	علمی-پژوهشی	علوم کشاورزی ایران	
		۶	۳	علمی-پژوهشی	مجله کشاورزی	
		۱۱	۶	علمی-پژوهشی	منابع طبیعی ایران	
		۵	-	-	International Journal of Environmental Research	
۲۰	۱۲	۶	۶	علمی-پژوهشی	علوم محیطی	دانشگاه شهید بهشتی
۲۳/۵	۹	۶	۳	علمی-پژوهشی	مجله علمی کشاورزی	دانشگاه شهید چمران
۷/۵	۱۶	۱۱	۵	علمی-پژوهشی	Iran Agricultural Research	دانشگاه شیراز
۱۳	۱۴	۱۱	۳	علمی-پژوهشی	علوم و فنون کشاورزی و منابع طبیعی	دانشگاه صنعتی اصفهان
۴	۲۶	۶	۶	علمی-پژوهشی	پژوهشهای زراعی ایران	دانشگاه فردوسی مشهد
		۱۱	۳	علمی-پژوهشی	علوم و صنایع کشاورزی	
۱۳	۱۴	۶	۳	علمی-پژوهشی	علوم کشاورزی و منابع طبیعی	دانشگاه گرگان
		۵	-	-	International Journal of Plant Production	
۲۶	۵	۵	-	-	Caspian Journal of Environmental Science	دانشگاه گیلان
۲۳/۵	۹	۶	۳	علمی-پژوهشی	پژوهش کشاورزی	دانشگاه‌های منطقه غرب

←

ادامه جدول ۴. توزیع فراوانی و امتیازات
مجلات علمی منتشر شده کشاورزی و منابع طبیعی بر حسب ناشران

رتبه	مجموع امتیاز ناشر	امتیاز نمایه	امتیاز مجله*	درجه علمی	نام مجله	ناشر (دانشگاه یا مؤسسه)
۱	۴۰۰	۶	۶	علمی-پژوهشی	آفات و بیماری‌های گیاهی	وزارت جهاد کشاورزی
		۶	۶	علمی-پژوهشی	اقتصاد کشاورزی و توسعه	
		۱۱	۳	علمی-پژوهشی	پژوهش و سازندگی. در زراعت و باغبانی	
		۱۱	۳	علمی-پژوهشی	پژوهش و سازندگی. در علوم دامی و شیلات	
		۱۱	۳	علمی-پژوهشی	پژوهش و سازندگی. در منابع طبیعی	
		۱۱	۶	علمی-پژوهشی	تحقیقات جنگل و صنوبر ایران	
		۱۱	۶	علمی-پژوهشی	تحقیقات ژنتیک و اصلاح گیاهان مرتعی و جنگلی ایران	
		۱۱	۶	علمی-پژوهشی	تحقیقات علوم چوب و کاغذ ایران	
		۱۱	۶	علمی-پژوهشی	تحقیقات گیاهان دارویی و معطر ایران	
		۷	۶	علمی-پژوهشی	تحقیقات مرتع و بیابان ایران	
		۶	۳	علمی-پژوهشی	رستنی‌ها	
		۶	۶	علمی-پژوهشی	روستا و توسعه	
		۶	۶	علمی-پژوهشی	علوم خاک و آب	
۶	۳	علمی-پژوهشی	مجله تحقیقات مهندسی کشاورزی			

←

ادامه جدول ۴. توزیع فراوانی و امتیازات
مجلات علمی منتشر شده کشاورزی و منابع طبیعی بر حسب ناشران

رتبه	مجموع امتیاز ناشر	امتیاز نمایه	امتیاز مجله*	درجه علمی	نام مجله	ناشر (دانشگاه یا مؤسسه)
۱	۴۰۰	۱۱	۶	علمی-پژوهشی	مجله چغندر قند	وزارت جهاد کشاورزی
		۱۱	۶	علمی-پژوهشی	مجله علمی شیلات ایران	
		۱۱	۶	علمی-پژوهشی	مجله گیاه شناسی ایران	
		۱۱	۶	علمی-پژوهشی	نهال و بذر	
		۱۲	۸	علمی-پژوهشی	Applied Entomology and Phytopatology	
		۱۲	۸	علمی-پژوهشی	International Journal of Environmental Science & Technology	
		۱۲	۸	علمی-پژوهشی	Iranian Biomedical Journal	
		۱۲	۸	علمی-پژوهشی	Iranian Journal of Biotechnology	
		۱۸	۸	علمی-پژوهشی	Iranian Journal of Fisheries Sciences	
		۵	-	-	Iranian Journal of Forest and Range Protection Research	
		۷	۸	علمی-پژوهشی	Plant Pests & Diseases Research Institute Insect Taxonomy Research Department Publication	
۱۲	۵	علمی-پژوهشی	Rostaniha			

۵. بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادات

تحلیل دستاوردهای این پژوهش که می‌توان نسبت به کلیه رشته‌های علمی نیز تعمیم داد، نشان می‌دهد که در چند سال اخیر حرکتی بسیار مؤثر در نشر یافته‌های علمی توسط مجلات داخلی شکل گرفته است و با آسیب‌شناسی این جریان می‌توان ضعف‌ها را برطرف و توانایی‌ها را دوچندان کرد. در راستای توسعه جامع کشور، مجلات علمی نقش مؤثری دارند و نتایج این تحقیق نشان داد که افزون بر مجلات علمی - پژوهشی بایستی زمینه و مشوق‌های لازم برای انتشار مجلات علمی - ترویجی و حتی ترویجی، به منظور ارتقاء آگاهی سایر مخاطبان جامعه در نظر گرفت. از سوی دیگر، مجلات منتشر شده به نحو کامل و مطلوب در پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی و خارجی نمایه نمی‌شوند که بایستی این امر مورد توجه ناشران و تأکید مسئولان قرار گیرد. افزون بر موارد کلی اشاره شده، نکات زیر را در مورد نشریات علمی بخش کشاورزی و منابع طبیعی که از نتایج این تحقیق استنباط و عرضه می‌گردد می‌توان به شرایط سایر نشریات علمی کشور نیز تسری داد و یا با انجام تحقیقات خاص هر رشته علمی با بهره‌گیری از الگوی انجام شده در این پژوهش، در تبیین وضعیت همت گماشت.

بر اساس نتایج تحقیق، در رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی هیچ مجله‌ای با رتبه علمی - ترویجی ثبت نشده است که این موضوع می‌تواند به دلیل عدم شناخت نسبت به اهداف این گونه مجلات و اهمیت آن برای کاربران خاصی که بیشتر در بخش اجرایی مشغول به کار هستند، باشد. دلیل دیگر آن می‌تواند ناشی از علاقه شدید مدیران مسئول مجلات برای داشتن مجلات با درجه علمی - پژوهشی و کسب منزلت بالاتر باشد. بنابراین، پیشنهاد می‌شود در راستای توسعه علم و تشویق محققان و نویسندگان به نوشتن دستاوردهای علمی خود برای مخاطبان متنوع و به‌ویژه کاربران واقعی، یافته‌های علمی در قالب مجلات علمی - ترویجی و حتی ترویجی نیز منتشر و برای ارزیابی و ثبت به کمیسیون ارزیابی مجلات گزارش گردد.

نتایج نشان می‌دهد که تعداد ۳۴ مجله (۵۹/۶۵٪) در پایگاه بین‌المللی CAB و تعداد ۹ مجله (۱۵/۷۹٪) در پایگاه ISI نمایه می‌گردد. با توجه به اینکه مجلات فارسی که دارای چکیده انگلیسی هستند قابلیت نمایه شدن را در پایگاه CAB Abstract دارند، به دلیل عدم آگاهی سردبیران مجلات از این موضوع یا عدم شناخت آنها نسبت به اهمیت نمایه شدن مجلات در پایگاه‌های معتبر، تمام مجلات بخش کشاورزی و منابع طبیعی در پایگاه CAB Abstract نمایه نمی‌شوند. در نتیجه، توصیه می‌شود که به این مهم توجه شود و ضمن حمایت از تولید علم نافع برای کشور و نشر و توسعه مجلات داخلی، کیفیت را نیز به حدی ارتقاء بخشند که مجلات قابلیت نمایه شدن را در پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی و بین‌المللی نیز بیابند.

نتایج این تحقیق همچنین نشان می‌دهد که تمامی مجلات کشاورزی و منابع طبیعی ایران در دو پایگاه داخلی ISC ایران و SID جهاد دانشگاهی نمایه نمی‌گردند، بنابراین برای دسترسی سریع و راحت‌تر کاربران داخلی پیشنهاد می‌گردد با ارتقاء کیفیت مجلات و انجام پیگیری‌های لازم شرایط نمایه‌شدن این مجلات در پایگاه‌های داخلی فراهم گردد.

همان‌طور که در نتایج اشاره شد در رشته‌های خاک‌شناسی، دامپروری، صنایع غذایی، و ماشین‌های کشاورزی مجله اختصاصی منتشر نمی‌شود. با توجه به اهمیت مجلات تخصصی در نشر و دسترسی بهتر و راحت‌تر به مقالات آن رشته و همچنین بهبود فرآیند داوری و ارتقاء کیفیت مقالات، پیشنهاد می‌شود که انجمن‌های علمی این رشته‌ها و اساتید مربوط با همت بیشتر، اقدام به انتشار مجلات تخصصی در رشته خود بنمایند. تحلیل شرایط نشان می‌دهد که انجمن‌های علمی از نظر برخورداری از فضای فیزیکی مناسب و کادر اداری لازم و اعتبارات کافی در تنگنا هستند و بعضی از آنها تمایلی به نشر مجله تخصصی ندارند و یا در صورت انجام، نشر با سختی مواجه و با کندی روال انجام می‌شود. بنابراین، پیشنهاد نشر مشترک مجلات به‌عنوان رویکردی برای حل مشکل اشاره‌شده ارائه می‌گردد تا با امکانات مالی و نیروی انسانی دستگاه‌های اجرایی و دانشگاه‌ها از یک سو و استفاده از توان علمی انجمن‌ها از سوی دیگر، بتوان مجلات تخصصی پایدار به جامعه عرضه کرد.

نکته حائز اهمیت دیگر آنکه برخی از مجلات داخلی با توجه به رشد دانشجویان دوره‌های عالی و شرط داشتن مقاله علمی- پژوهشی برای دفاع از رساله و همچنین ضوابط ارتقاء اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها، رشد کیفی و کمی به‌نسبت خوبی یافته و به‌دلیل این استقبال به سمت انتشار ویژه‌نامه رشته‌های علمی پیش می‌روند. از این بابت، پایگاه‌های اطلاعاتی که مجلات را نمایه می‌کنند در برخی موارد، برای یک مجله ۵ عنوان را گزارش کرده‌اند، درحالی‌که آن مجله ممکن است فقط با ۲ یا ۳ ویژه‌نامه منتشر گردد؛ بنابراین، مسئولان و سردبیران بایستی به اصلاح تغییرات مجلات خود در پایگاه‌های اطلاعاتی نیز اقدام نمایند.

۶. سپاسگزاری

این مقاله مستخرج از قسمتی از نتایج طرح تحقیقاتی فرهنگستان با عنوان "وضعیت کنونی علوم کشاورزی در کشور و ارائه پیشنهادهایی برای آینده" است، بنابراین از حمایت‌های معنوی و مادی آن فرهنگستان و گروه کشاورزی وابسته و مساعدت دانشگاه شیراز در انجام این تحقیق قدردانی می‌شود.

۷. منابع

- زکی، محمدعلی. ۱۳۸۷. مطالعه گرایش‌های پژوهشی مجلات علمی تخصصی گردشگری. <http://gmj.ut.ac.ir/UploadFiles/5-5.pdf> (دسترسی در ۸۸/۱۰/۲۱).
- زمانی، غلامحسین، طاهر عزیزی خالخیلی، و داریوش حیاتی. ۱۳۸۷. روند پیشرفت علم ایران در رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی: مطالعه علم‌سنجی. *مجله علوم ترویج و آموزش کشاورزی* ۴ (۱): ۳۳-۴۷.
- شعبانی، امیر. ۱۳۸۵. لزوم تغییر اندیشه و رفتار در مدیریت مجلات علمی. *مجله روان‌پزشکی و روانشناسی بالینی ایران* ۱۲ (۳): ۱۹۵-۱۹۶.
- گلینی مقدم، گلنساء. ۱۳۸۶. آیا مجلات گران‌تر ارزش علمی بیشتری دارند؟ *مجله کتابداری و اطلاع‌رسانی* ۱۰ (۳): ۱۴۹-۱۶۶.
- عزیزی، فریدون، فریود رئیس‌زاده، شبنم زارعی، گلبرگ طریقت‌صابر، و رضا گرزن. ۱۳۸۰. بررسی کیفیت ذکر منابع در مقالات پژوهشی، مجلات علمی-پژوهشی در جمهوری اسلامی ایران. *پژوهش در پزشکی* ۲۵ (۴): ۲۴۹-۲۵۵.
- عقیلی، ابوالقاسم، محمدرضا امینی‌پور، محمدحسین احمدیه، و امید بیکی. ۱۳۸۶. ارزیابی مجلات علمی-پژوهشی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور از طریق تحلیل مجموعه. *مجله پژوهشی حکیم* ۱۰ (۱): ۳۶-۴۲.
- محمودی، زلیخا، و مریم اخوتی. ۱۳۸۷. تحلیل استنادی مقاله‌های پنج مجله علمی فارسی کتابداری و اطلاع‌رسانی بین سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۵. *علوم و فناوری اطلاعات* ۲۴ (۲): ۴۹-۶۴.
- Brazzeal, B., and A. C. Powers. 2007. Electronic access to agricultural journals: an agronomy case study. *Serials Review* 33 (3): 155-160.
- Ciger, S. 2003. Impact factor, citation index and circulation. *Hellenic Orthodontic Review* 6 (2003): 31-35.
- European Commission. 2006. Study on the economic and technical evolution of the scientific publication markets in Europe. http://ec.europa.eu/research/science-society/pdf/scientific-publication-study_en.pdf (accessed 19 Oct. 2009).
- Kawasaki, J. L. 2004. Agriculture journal literature indexed in life sciences databases. *Issues in Sciences and Technology Librarianship*. <http://istl.org/04-summer/article4.html> (accessed 19 Oct. 2009).
- Kennan, M. A., and C. S. Wilson. 2006. Institutional repositories: review and an information systems perspective. *Library Management* 27 (4-5): 236-248.
- Malek Mohammadi, I. 2008. Thematic evolutionary analysis of core agricultural and natural resource academic journals in Iran. *Journal of Agricultural & Food Information* 9 (3): 204 – 228. <http://www.informaworld.com/smpp/title~db=all~content=t792303959~tab=issueslist~branches=9-v9> (accessed 19 Oct. 2009).
- Osareh, F. and C. S. Wilson. 2002. Collaboration in Iranian scientific publications. *Libri* 52 (2002): 88-98.
- Reddy, P. M. K., and K. MaheshKumar. 2006. A scientometric analysis for identifying major specialties of pharmacological research and geographical contributors. *Indian Journal of Pharmacology* 38 (2): 137-139.
- Slafra, G. A. 2008. Should crop scientists consider a journal's impact factor in deciding where to publish? *European Journal of Agronomy* 29 (2008): 208-212.
- Villas, M. V., T. D. L. Macedo-Soares, and G. M. Russo. 2008. Bibliographical research method for business administration studies: a model based on scientific journal ranking. *BAR, Curitiba*, 5 (2): 139-159.
- Yalpani, M., A. Heydari, and M. Mehrdad. No date. Social sciences in Iran: an analysis of research output of Iranian scholars (1966-2005). <http://www.korsi.ir/Statics/a.pdf> (accessed 19 Oct. 2009).

Status of National Scientific Journals in Databases: The Case of Agriculture and Natural Resources Journals

Gh. H. Zamani*

Ph.D in Agricultural Extension and Education, Shiraz University

T. Azizi Khalkheili¹

Ph.D Student in Agricultural Extension and Education, Shiraz University

Information
Sciences
& Technology

Iranian Research Institute
For Science and Technology

ISSN 1735-5206

eISSN 2008-5583

Indexed in LISA, SCOPUS & ISC

Vol.26 | No.4 | pp: 803-823

summer 2011

Abstract: Results of scientific research are diffused by scientific journals; therefore these journals have a significant role in development of scientific disciplines and are considered as a criterion for their growth. Paying attention to quality and quantity of these journals is a base for planning of academic disciplines promotion. This research was conducted to investigate the quantity of agriculture and natural resources journals in Iran, their indexing status in various databases, and ranking disciplines and publishers of these journals by applying a descriptive – comparative research methodology. Finally, based on the research findings, some applicable recommendations for upgrading the national scientific journals as well as in agriculture and natural resources fields have been presented in this paper.

Keywords: scientific journals, agriculture and natural resources, scientometric, Iran.

---

*Corresponding author zamani@shirazu.ac.ir

1. tazizi@shirazu.ac.ir